

SLOVENSKI NAROD

'znaja vsak dan popoldne, izvzema nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst a Din 2.-, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.-, večji inzerati petih vrst a Din 4.-. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za tuzemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b. — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 301.
Račun pri poštne čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

KAJ BO SKLENIL SVET DN

Danes se je sestel svet Društva narodov, da sklepa o ukrepih za likvidacijo italijansko-abetesinskega spora

Zeneva, 26. septembra. d. Ob 10 do polne se je sestel svet Društva narodov, da razpravlja o poročilu, ki mu ga je predložil odbor petih o svojem brezuspešnem posredovanju med Italijo in Abesinijo.

To poročilo ima štiri dele. Prvi del opisuje pogajanja odbora, nadaljnji trije pa vsebujejo že objavljene predloge odbora, odgovor abesinske vlade ter resume pojasnil, ki jih je podal z italijanskim odgovorom baron Aloisi 22. septembra.

Poročilo opisuje imenovanje poravnalnega odbora in njegova prva razprava. Odbor je sprejel na znanje italijanske pritožbe proti Abesiniji in začasni odgovor abesinske delegacije. Odbor si je pridržal samo pravico kritike, kot poravnalni organ pa

ni izrekel nobene sodbe,

temveč je upošteval samo nastali položaj in proučil samo sredstva za njegovo izboljšanje. Sprejemljiva rešitev za obe stranki bi bila mednarodna podpora Abesiniji, ki se poslužuje pravic pakta DN in za katero je Abesinija sama zaprosila. Ohranili naj bi se neodvisnost in teritorialna nedotakljivost Abesinije, Italiji pa dala možnost, da vzpostavi z Abesinijo dobre sosedne odnose. Odbor petih se je v svojih predlogih prizadeval, da ne bi zagotovil samo večjega reda v Abesiniji, kjer naj bi v bodoče reorganizirana policija strogo nadzorovala uporabo orožja, temveč tudi na vseh njenih obmejnih ozemljih.

Nato se še enkrat pojasnjuje posamezni predlogi odbora ter omenjajo

Monudbe Francije in Anglije,

da bi s lastnimi žrtvami zadovoljili teritorialne želje Italije. Dne 22. septembra so italijanski delegati sporočili predsedniku odbora petih, da Italija odklanja njegove predloge. Ta odločitev je bila sporočena v komunikaciji, ki je bil izdan tisku po seji italijanskega ministrskega sveta 21. septembra, zastopnik Italije pa je v razgovoru s predsednikom odbora petih podal gotova pojasnila o stališču Italije.

Italijanska pojasnila

se navajajo v posebnem dodatku, ki obstaja iz osmih točk. Italijani očitajo poravnalnemu odboru, da ni zadostno upošteval obtožb Italije proti Abesiniji. Italijanska spomenica je ugotovila, da obstoja bistvena razlika med jedrom Abesinije (Amharo) in podjarmljenimi pokrajini. Te spomenice je tudi razvidno, da bi se moralo abesinsko vprašanje obravnavati v dvojnem pogledu: 1.) Predvsem bi se morala Abesinija spraviti v položaj, v katerem bi ne mogla več oklevati svojim sosedom. 2.) Razen tega bi se morala osvoboditi izpod abesinskega tiranstva podjarmljenega plemena. Predlogi odbora petih po so se omejili samo na to, da se bi mudila abesinski državi v sedanjem stanju pomoč, ki bi se prav nič razlikovala od sličnih akcij Društva narodov za drugače urejene države.

Pakt DN se v abesinskem primeru ne more uporabiti,

ker Abesinija ni vredna, da bi bila članica Društva narodov. Celotno, če bi se nad Abesinijo proglasil mandat, bi se rešitvi problema samo približali. Toda poravnalni odbor se je omejil samo na pomoč Abesiniji, kar je tem slabše, ker bi ostala abesinska vojska nedotaknjena. Končno očitajo Italijani odboru, da ni upošteval posebnih interesov Italije v Abesiniji na podlagi pogodbe iz l. 1906.

Glede predlogov za teritorialno razširjenje, pripominja italijanski odgovor, da so bili očitno obnovljene že prej predložene in po Italiji zavrnjene ponudbe. Italija mora razen tega odkloniti, da bi postala Abesinija z dodelitvijo obmorskega pristanišča, pomorska sila, ker bi se s tem povečala nevarnost za sosedo.

Poročilo odbora petih in dodatki ne vsebujejo nobenih zaključkov na podlagi navedenega

Napovedi francoskega tiska

PARIZ, 26. septembra. AA. Današnji listi jutranji se v svojih komentarjih bavijo v glavnem z vprašanjem, kakšno stališče bo zavzel svet DN. Listi se spuščajo v razne hipoteze. Eni mislijo, da bo svet DN.

začel diskusijo o predlogu glede sankcij, drugi pa mislijo, da bo sklenil odgovoriti zasedanju in počakati začetka sovražnosti, da bi šele tedaj sklepal o morebitnem izvajanju določb pakta DN.

»Matine« misli, da bo večina sveta DN za predlog, naj se iz vrst članov sveta izvoli ožji odbor, ki naj pazi na potek dogodkov. Nato bi svet prekinil seje.

»Journal« pravi, da vse kaže, da bo svet DN ob koncu tedna odgodil zasedanje in sestavi odbor, v katerega bi vstopili zastopniki vseh držav članic, razen Abesinije, ki so jo na sedanjem zasedanju kot prizadeto stranko povabili v svet. Ta

Abesinski cesar zahteva nepristranske opazovalce

Neguševa brzojavka svetu Društva narodov, naj pošlje v Abesinijo nepristransko komisijo

Zeneva, 26. septembra. d. Generalni tajnik Društva narodov Avenol je sredi dostavil članom sveta DN naslednjo brzojavko abesinskega cesarja:

Glede na vedno večje izvalno zadržanje Italije in da se ne bi pojavil dvom, kdo je napadalec v primeru izruha sovražnosti, smo že pred nekaj mesece odredili našim četam vdolž neje, naj se umaknejo za 30 km od nje, da bi se izognile vsakemu spopadu, ki bi mogel služiti Italijanom kot izgovor za napad. Odredba je bila v celoti izvršena. Opozarjamo tudi na naš prejšnji poziv, ki je stremel za tem, da bi došli v Abe-

ožji odbor bi sestavljal poročilo za plenum, obenem pa bi pazil na potek dogodkov in ohranil stike s spornima strankama. List dvomi, da bi se pogajanja zopet obnovila. Po njegovi sodbi je treba poslednji odstavek italijanskega uradnega komunikeja razlagati tako, da bi Italija takoj izstopila iz DN, čim bi ji svet DN postavil kakšno obvezna priporočila.

Po sodbi Pertinaxa v »Echu de Paris« bi delovanje tega odbora trajalo dva do tri tedne. V tem času se lahko marsikaj zgodi, po drugi strani pa utegnejo nastopiti nove in ugodne okoliščine za nadaljnje posredovanje

sinijo nepristranski opazovalci, ki naj bi ugotovila dejstva glede na vsakršni napad ali drug morebitni spopad, kakor tudi odgovornost zanj. Razen tega zahtevamo, naj svet DN podvzame tudi druge ukrepe, ki jih smatra za potrebne. Pripravljeni smo sodelovati pri vseh potrebnih ukrepih na abesinskem ozemlju v tem pogledu.

Svet Društva narodov bo moral sedaj sklepati tudi o teh zahtevi. Kakor trdijo, smatrajo angleški krogi za umestno, da se odposlje takoj v Abesinijo komisija opazovalcev Društva narodov.

Nova konferenca treh

Ni izključena možnost nove konference treh velesil o abesinski aferi

PARIZ, 26. septembra. AA. Listi naglašajo, da bo današnji dan v Zenevi potekel v glavnem v znamenju pričakovanja. Danes bo po vsej priliki izvoljen odbor, ki naj sestavi poročilo o predlogih sveta Društva narodov za rešitev vzhodno afriškega spora. Naviz odločnim demantijem mislijo nekateri listi še vedno, da bo prišlo do nove konference v treh in da se bo ta konferenca vršila v kakšnem severoitalijanskem mestu.

»Petit Parisien« pisec o položaju v Zenevi pravi med drugim, da je težko reči, kako dolgo bo trajalo delo ožjega odbora sveta Društva narodov. Vemo samo to, da bi naši angleški prijatelji hoteli, naj bi načrt poročila sestavili že v osmih dneh. Drugi delegati so mnenja, da bo treba za to poročilo več časa. Na drugem mestu smatra list, da ni izključena možnost novega sestanka zastopnikov Francije, Velike Britanije in Italije. Ta sestanek naj bi se vršil v kakšnem mestu severne Italije blizu švicarske meje. Sestanka bi se udeležili Laval, Baldwin in Mussolini. Poročila o možnosti tega sestanka pričajo, da se vrši med prizadeti živahna izmenjava misli. Mislijo, da bi Velika Britanija in Francija pristali na konferenco le, če bi od Mussolinija vnaprej dobili nekakšna jamstva, da ne bo zama.

Pertinax piše v »Echu de Paris« o bližnjem delu ožjega odbora sveta Društva narodov in pravi, da ga skuša Francija čim bolj zavleči, ker hoče pridobiti na času. Angleži pa čini bolj pospešiti. Po Pertinaxovem mnenju bo sestavljanje tega poročila trajalo 10 do 15 dni. Poročilo bo torej gotovo v kritičnem času, ko bo mogoče v vzhodni Afriki v skladu s tamošnjimi vremenskimi razmerami začeti vojne sovražnosti.

Ga. Tabouli v »Ouvreau« misli, da končnega sestanka sveta Društva narodov ne bo pred desetimi dnevi. Tudi skupščina Društva narodov ni bila zaključena, marveč samo odložena dotlej, da se bo mogla vnovič sestati. Poročevalka piše dalje, da bi Mussolini v sedanjem položaju mogoče želel, da bi Laval in Hoare prišla v Italijo na skupni sestanek. Mussolini bi po mnenju te poročevalke celo pristal na to, da vnaprej začrta meje, do katerih bi mogel iti s svojim popuščanjem na novem sestanku v troje. Angliji sestanek ni po godu, Francija bo odgovorila šele, ko se bo odločila Velika Britanija.

Popuščanje italijansko-angleške napetosti

PARIZ, 26. septembra. w. Pariški listi beležijo popuščanje italijansko-angleške napetosti, ki je dobilo svoj izraz v objavljene poročilih o večeršnjem razgovoru

Stavka v celjski cinkarni

Celje, 26. septembra. Zastopniki stavkajočega delavstva v celjski cinkarni so večer ob 17. sporočili delavstvu vsebino začasnega dogovora, ki je bil popoldne sklenjen med zastopniki cinkarne in zastopniki delavstva, da ee stavka zaključni in vse delavstvo vrne na delo. Delavstvo je po dolgem posvetovanju odklonilo začasni dogovor in sklenilo, da stavko nadaljuje. Zato danes delavstvo ee stavka. Delavci so eicer zbrani v obratu, vendar vlada v tovarni popoln mir.

Premestitve v carinski službi

Beograd, 26. septembra. p. Premješeni so: za kontrolorja k glavni carinarnici v Zagrebu Josip Jarič, upravnik carinarnice v Gornji Radgoni, za kontrolorja k centralni carinski blagajni v Zagrebu Dobroslav Milenković in Maribora, za kontrolorja k glavni carinarnici v Ljubljani Gliša Malešević iz Kotoribe, za kontrolorja k glavni carinarnici v Mariboru Stanko Cvetič iz Splita ter Adolf Lunaček s Sušaka, za kontrolorja k glavni carinarnici na Sušaku Zvonimir Svaglič iz Maribora, za upravnika k carinarnici v Gornji Radgoni Lovro Miklašič, upravnik carinarnice v Zeleniki, za kontrolorja pa Ivan Randić iz Maribora.

Iz sodne službe

Beograd, 26. septembra. p. Premješeni je k okrožnemu sodišču v Ljubljani dr. Edvard Vračko, doslej pri okrožnem sodišču v Osijeku.

Iz prometne službe

Beograd, 26. septembra. p. Premješeni je prometni uradnik Albert Puh z Zida. nega mosta v Štore kot načelnik postaje.

7 odst. znižanje doklad samoupravnih uslužbencev

Naredba stopi v veljavo 1. oktobra — Honorarji in nagrade se znižajo za 20%

Beograd, 26. septembra. p. Minister za notranje zadeve g. dr. Anton Korošec je izdal naslednjo naredbo o 7% znižanju doklad banovinskim in občinskim uslužbencem:

Na osnovi člena 10. uredbе o znižanju osebnih prejemkov državnih in samoupravnih uslužbencev z dne 17. septembra odredjam: Draginjske doklade občinskim uslužbencem in vpokojencem ter prejemki banovinskih in občinskih uradniških pripravnikov se znižajo v skladu s členom 5 in 7 omenjene uredbе, v kolikor sedanje draginjske doklade, odnosno pripravniški prejemki niso manjši od prejemkov po omenjenih členih. Banovinskim in občinskim kontraktualnim uradnikom, honorarnim uslužbencem in dnevniciarjem se znižajo mesečne brutto-nagrade v skladu s

členom 8 omenjene uredbе, tako da bodo v skladu tudi z odstavkom 2 in 3 tega člena.

Posebne doklade v denarju, stalni honorarji in nagrade, kakor tantijeme, ki jih na kakršnikoli osnovi izplačujejo banovine in občine svojim uslužbencem ali zaposlenim državnim banovinskim ali občinskim vpokojencem poleg njihovih rednih prejemkov, se znižajo za 20 odstotkov v skladu s členom 9 omenjene uredbе.

Vse gornje se nanaša tako na banovine kakor na mestne in ostale občine. Znižanje prejemkov se ima pričeti s 1. oktobrom. Mestne in kmečke občine imajo same izdati nadaljnje navedbe o izvršnji te navedbe, kolikor je to potrebno.

Spremembe v rumunski vladi

Ministrski predsednik Tatarescu o notranji politiki svoje vlade

Bukarešta, 26. septembra. AA. Za ministra trgovine in industrije je imenovan dr. Kostinescu, za ministra narodnega zdravlja in dela Nistor, za državnega podtajnika v pravosodnem ministru pa Bentou.

Na konferenci v Konstanci, kjer so razpravljali o upravnih ukrepih za Dobružo, je predsednik vlade Tatarescu poročal o notranji politiki Rumunije. Govoril je predvsem o delu opozicije, posebno o depopulaciji nacionalnih zaristov, ki so napovedali, da bodo 14. septembra priredili v Bukarešti demonstracije proti vladi. Vladi je nadaljeval Tatarescu, zviša zaupanje na krmilu, ker mora izvesti svoj program. Nato je povdaril, da dela vlada za ubla-

žitev političnih strasti, pripomnil pa je, da narodni zaranisti nočejo sedanjega premirja.

Govorec o gospodarskih razmerah je izjavil, da vlada nadaljuje pogajanja v inozemstvu za končno organiziranje gospodarskega življenja države. Mi smo proti vsaki diktaturi in proti vsakemu nasilju; mi smo proti razrednemu in plemenskemu sovražstvu.

Tatarescu je nato podčrtal nacionalni značaj vlade in izjavil, da to ne izključuje sodelovanja z narodnostnimi manjšinami. Povdarjal je, da je nasprotnik »pustolovske politike« ter pozival k premirju med političnimi strankami, češ, da si država želi reda in miru.

Volitve v Klajpedi

Nemški demanti o pripravah za vpad v Litvo — Nemški očitki proti jamstvenim državam

BERLIN, 26. septembra. AA. Uradno demantirajo vest stockholmskega lista »Socialdemokraten«, da pripravlja Nemčija napad na Klajpedo in da je v ta namen zbrala v Vzhodni Prusiji tudi redne čete.

Nemška diplomatsko-politična korespondenca« piše pod naslovom »Mednarodna jamstva« tole:

Cet, nekaj dni bodo prebivalci Klajpede volili. Zaradi agitacije s strani Litve kaže, vse, da bodo te volitve izgubile vsak smisel resne izjave klajpedskega prebivalstva. Sumljivo je, da je del mednarodnega časaopisa popolnoma rezerviran in da molči o neverjetnem postopanju Litve. Podobno stališče je zavzelo tudi časopisje držav, ki jamčijo za klajpedski statut. To časopisje celo opravičuje litovsko nasilno politiko. Očitno je, da v teh krogih ni čuta za odgovornost S tem prevzememo tudi odgovornost za zločine v teh krajih in za posledice, ki lahko nastanejo zaradi takega zadržanja jamstvenih držav, ki so prevzele zaščito nemškega prebivalstva. Na vsak način bi morale garantne države po-

skrbeti, da bodo litovske oblasti spoštovale klajpedski statut in da bi dobilo klajpedsko prebivalstvo brezpogojno kontrolo nad volilnim postopkom.

PARIZ, 26. septembra. w. Francoski listi poročajo, da so imeli francoski zunanji minister Laval, angleški minister Eden in italijanski delegat Aloisi včeraj razgovor o klajpedskem vprašanju, na katerem so razpravljali o nemški pritožbi glede ukrepov litovske vlade med volilnimi pripravami in tudi o litovskem protustu proti tej nemški pritožbi. Kakor poročajo »Paris Soir« je litovska vlada zagotovila, da se bodo volitve izvršile v popolnem redu in da so zajamčene pravice vseh volilcev. »L'Intransigeant« pristavlja, da bodo signatarne države klajpedskega statuta o tem zagotovili litovske vlade obvestile nemško vlado.

Zeneva, 26. septembra. AA. Danes so pravni svetovalci treh garantnih držav poslali poročilo za nemško vlado o izjavi litovskega ministra Lazoraitisa od 13. t. m.

Evangeljska katedrala v Beogradu

Novi Sad, 26. septembra. p. List »Dan« poroča, da je nemško društvo »Gustav Adolfe« na svojem zborovanju v Münchenu votiralo 7.000 mark za zgraditve evangeljske katedrale v Beogradu.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 26. septembra. Poročali smo, da je policija polovila okrog 8 članov vlomilske tolpe. Pri prodajanju zlatnine je bil zasačen Bosanec Mehmed Rizvanović iz Prijedora, 25-letni brezposelni delavec. Na policiji je rekel, da sta mu zlatnino dala 29-letni Josip B. in njegov 28-letni brat Ludvik B. oba doma iz Loke pri Trstu. Brata sta bila naslednjega dne prijeta, zlatnina je bila last zasebnice Meserkove s Starega trga, pri kateri je bilo vlomljeno dan popreje. Brata sta valila krivdo na druge in tako je policija prišla še 5 okrivceev, od katerih je pa 3 že zaradi pomanjkanja dokazov izrustila. 2 pa radi postopanja izročila sodišču. Vse kaže, da imajo vlomilci še razne večje vlome, izvršene zadnje čase

v Ljubljani, na vesti, a vsi trdovratno tajijo.

Pred dnevi je bilo vlomljeno v Vevčah 64 v stanovanje Ivane Jelnikarjeve. Tatovi so odnesli precej bogat plen, in aicer dve hranilni knjižici Ljudske posojilnice v Ljubljani Matjažič Roza z vloko 2000 Din Poleg tega so pobrali tudi 1000 Din gotovine, dve srebrni avstrijski kroni, dva goldinarja in damsko srebrno uro, znamenje »Cilinder«, zlat poročni prstan in zlati brošče z rožico.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza
(Devize z vstopno premijo 26.5%)
Amsterdam 2968.15—2972.76 — Berlin 1.000.08—1769.95 — Bruselj 740.24—745.31 — Curiah 1424.22—1431.29 — London 216.13 — Cuth. 19. — New York 4347.51—4366.82, — Pariz 289.08—290.47, Praga 181.23—182.44, Trst 357.10—360.18. Avstrijski šiling v privatnem kirsu 8.57—8.67.

Inozemske borze
Curiah, 26. septembra: Beograd 7.—, Pariz 20.295, London 15.14, New York 307.75, Bruselj 52.025, Milan 26.12, Madrid 42.05, Amsterdam 207.70, Berlin 128.75, Dunaj 57.60, Praga 12.24, Varsava 52.60, i

Vzgoja našega obrtnega naraščaja

Dobro obiskani sestanek učiteljskega obrtno nadaljevalnih šol in mojstrov obrtnikov

Ljubljana, 26. septembra.

Obrtniško društvo v Ljubljani, s svojo vzgojno upravo na čelu, se od nekdanjega zaveda naloge, ki jo ima do našega obrtniškega stanu vobče, še bolj pa mu je pri srcu naš obrtniški naraščaj. Njega vzgoja je potrebna vse pažnje, saj bo v bodoče ta nosilec obrtniške misli in njenega poslanstva. V skrbni za čim večjo naobrazbo našega obrtniškega vajencev je Obrtniško društvo sklenilo, da v Obrtniško-vajeniškem domu v Lipičevi ulici sestane učiteljske vse obrtno-nadaljevalnih šol iz Ljubljane in mojstrov-obrtnikov, z namenom, da se porazgovori o vzgoji obrtnega naraščaja. Že ta prvi sestanek je uspel nad vse pričakovano ugodno in se je na njem odprla resna volja čim več storiti za izobrazbo našega obrtnega naraščaja obenem pa se je tu izražalo stremiljenje po kolaboraciji učiteljskega z mojstri v blagor vajencev.

Dobro obiskani sestanek je otvoril v okoliščini preurejeni dvorani doma predsednik g. Josip Rehek. Predsednik se je toplo zahvalil za obilen odziv izražajoč željo skupnega sodelovanja mojstrov z učiteljskim. Obrtniško društvo si je nadelo nalogo dvigniti naš obrtni naraščaj do čim večje višine. Mi hočemo in želimo, da bi naša mladina našla pravo pot v življenje. G. Rehek je nato prisotnim podal sliko Vajeniškega doma in življenja v njem. V zavodu vzdušje 38 vajencev in 3 vajenke skupaj torej 41. V zavodu se nahajajo tudi delci prehodna stanica, ki jo vzdržuje mestna občina. V teku 2 let obstaja Vajeniškega doma se je storilo za našo obrtniško mladino kar se je moglo. K sodelovanju se je pričetno leno število mojstrov z današnjim dnem pa tudi naše učiteljske. Prvo leto je bilo v zavodu 48 predavanih za mladino. Zdal se je iz dveh obeh preuredila lina dvorana, v kateri imajo vajenci svoj lufkovni oder, dalje je v zavodu knjižnica, obstojijo tamburaški zbor, ektri na se tudi za druge vrste pouka. Letos stremi uprava za tem, da se uvede pouk nemščine, ki jo potrebuje naš obrtnik.

V nadaljnjem je predsednik potožil, da se naklede med našimi mojstri so konservativni posamezniki, ki ne morejo domneti, da je potrebna vloga tudi druge, ne samo strokovna naobrazba. Vsi razni momenti nas silijo, da se moramo znotraj mojstri pri nadaljnjem pouku z učitelji, da se takomda čisto osredotoči na popolnoma naobrazbo obrtniškega naraščaja.

Po predsednikovem govoru je prevzel besedo g. inž. arh. Rado Gregar, ki je naglasil, da so dani vsi pogoji za čim boljši razvoj in napredek našega obrtniškega vajencev. Potrebna pa so opazke posebno k strokovni izobrazbi vajencev. Ako pogledamo uredbo o strokovnih nadaljevalnih šolah vidimo, da bodo te obstajale. Napaka pa je v tem, da te šole nimajo sredstev za nazorni pouk, to je manjka jim strokovne literature in pa delavnice. Tudi na Tehnični srednji šoli je v tem postopu poskrbljeno le za nekatere panoge. Predlaga naj obrtniška društva zastavijo ves svoj vpliv, da se nabavi tehnična literatura, saj je pouk brez strokovne literature domala brez uspeha. Za strokovno literaturo pa najdemo pri naših oblastih navadno kaj malo razumevanja, ker baš odločujoči nimajo pojma o črni, ki ga da pisanje strokovne literature. Tudi se črna tu na stvar najrazličnejše pogleda.

Predsednik Rehek se je zahvalil govorniku za njegova izjavljanja in omenil, da je zbornica za TOI, v kateri ima šest sodelovalnih založila že nekaj strokovnih del v literaturi, ki jih pa zaenkrat govorijo še vedno nemško. Tudi je res, da obrtniško nadaljevalne šole nimajo pravih prostorov, kjer bi se jim lahko nudil nazorni pouk. Če pa bo v bodoče kaj pravega razumevanja se bo najbrže že prihodnje leto zgodilo ob poslovanju Tehnične srednje šole novo stavbo v ta namen. Fond za zidavo te šole v kateri bodo moderne delavnice že obstoja in sicer v znesku okrog 600.000 Din.

K besedi se je oglasil v imenu odsotnega upravitelja g. Plešničarja učitelj g. Ljotje Hreščak, ki je ugodoma omenil kako je vse učitelje prijetno presenetil ogled prostorov Vajeniškega doma in more k uspešnem upravljanju samega učitelja. Naglasil je, da ta prvi sestanek učiteljskega z mojstri ne sme biti zadnji. Navajal je, da je treba v bodoče uvesti pri vzgojnih obrtni mladine ob sodelovanju z mojstri drugačna pedagoška načela. Treba je prijeti z individualno vzgojo in se ne več držati šablonskih mer. Boji se, da je uredba o obrtno nadaljevalnem šol-

stvu za naše prilike precej nevarna posebnost z ozirom nato, da je v državi tako različen predpisani pouk.

Član uprave Vajeniškega doma g. Ingliš zagovarja sodelovanje mojstrov učiteljev in staršev vajencev in želi več sodelovanja učiteljskega tudi v Vajeniškem domu.

Arh. inž. Gregar meni, z ozirom na izvajanje g. Hreščaka, da ni nevarnosti za naše obrtno nadaljevalno šolstvo. S tem, da mu uredba zagotavlja finančno plat je doseženo vse, in gre tako samo še za pametno porazdelitev učne stvarine.

Zastopnik zbornice za TOI g. dr. Pretmar je ponovno poudaril potrebo kolaboracije vseh merodajnih faktorjev, da se dobro vzgoji našega vajenca. Gre za vzgojo treh vrst: vzgoja v delavnici, za vzgojo v strokovno nadaljevalni šoli, zelo važna pa je moralna vzgoja vajenca. Z ozirom na današnje socialne prilike mojster ne more smatrati kakor neko vajenca za člena družine in ga obdržati v hiši. To nalogo vrše sedaj Vajeniški domovi, ki jim nudijo tudi moralno vzgojo. Velika pohvala gre torej vodstvu tega doma, da misli na vse, kar bo dvignilo nivo našega vajenca, zlasti tudi s sodelovanjem našega strokovnega učiteljskega.

Predsednik g. Rehek je zaključil lepo uspehi prvi sestanek, ko se je zahvalil za lepa izjavljanja tudi učitelju g. Ambrožiču. Na tem prvem sestanku je bilo že sklenjeno, da se bo prirejalo slične sestanke vsaj enkrat na mesec.

S P O R T

Občni zbor trboveljskih smučarjev

Trbovlje, 25. septembra.

V ponedeljek zvečer je imel smučarski odsek tukajšnjega SPD v društvenih prostorih svoj letni občni zbor. Lepa udeležba je pokazala, da je zanimanje za beli sport med našo mladino tudi v preteklem letu zadovoljivo napredovalo, kar je videti tudi iz poročil društvenih funkcionarjev.

Načelnik smučarskega odseka g. inž. Fran Malovrh je v svojem poročilu posebno poudarjal razveseljivo dejstvo, da je naš SPD s svojim sistematičnim delom največ pripomogel, da se zanimanje za naše lepe planine med prebivalstvom rudarskih revirjev ni ustavilo v jeseni, ko poteka zima na vrata, marveč da je takrat med našo mladino še bolj poživelo, ko je naškočila zasnežena vrhove naših planin, ter privlačila v naše kraje ljubitelje belega sporta tudi od drugod. Tako se število članstva smučarskega odseka trboveljske podružnice SPD stalno od zime do zime množi, saj vsako leto dorasča tudi naraščaj utrjen in izurjen v vztrajnem prizadevanju da postane najodličnejši kader smučarskega pokreta v naši domovini.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal tajnik g. Šip, je razvidno delo smučarskega odseka. Naj navedemo iz obširnega poročila le nekaj poglobitvenih akcij smučarskega odseka in to klubsko tekmo 13. januarja, pri kateri je tekmovalo 23 članov odseka. Na progi Mrzlica-Trbovlje je bil dosežen kot prvi cilj Pirc Tone. 27. januarja je bila klubska slalom tekma na Mrzlici s ciljem pri studencu na poti v Zalec. Najboljši čas so dosegli Pirc Tone, Jazbec in Plevčak. 10. februarja je bila medklubska slalom tekma na Mrzlici, pri kateri je tekmovalo 26 članov. Prvo mesto so dosegli Celjani, drugo in tretjo pa Trboveljani. Odsek se je udeležil tudi banovalne tekme pri Celjski koči, 17. februarja pa tekmovalja za prvenstvo Zasavja na Sv. Planini. Pravtako se je vršil v februarju smučski tečaj, ki ga je vodil Pirc Tone. V decembru pa so se vršile dobro obiskane gimnastične vaje, katere je vodil Bizjak Miro. Za vse prireditve je vladalo tako med članstvom kakor tudi med prebivalstvom doline največje zanimanje, saj prebivalstvo brez razlike stanu z največjim simpatijami spremlja ta zdravilni in lepi sportni pokret.

Iz blaginjskega poročila pa je posneti, da se tudi beli sport bori z velikimi delavnimi težavami, nič manj kakor ostala društva v revirju.

Pri volitvah, ki so poročili funkcionarjev sledila, je bil soglasno izvoljen naslednji poslovni odbor: načelnik inž. Fran

Malovrh, namestnik inž. Pavle Gasparin, tajnik Vidic Sečko, namestnik Šip Gustav, blaginjak Gnilsak Edvard, tehnični vodja Ben Oldo, namestnik Flegar Ante, odbornika pa Meško Milan in Bizjak Miro.

Pri raznosterostih se je razpravljalo o bodočem delu odseka. V letošnji smučarski sezoni se bo organiziral mladinski odsek, priredile se bodo tekme v smuku, slalomu ter medklubski tekma za prvenstvo Zasavja. Ako lani se bodo priredile tudi letos gimnastične vaje, godni teki ter smučski tečaji.

Po izčrpanju dnevnega reda se je predsednik zahvalil za dosedanje delo v odseku ter pozivajoč k vztrajni propagandi za beli sport med našo mladino, zaključil uspehi občni zbor.

Iz Maribora

— 1. oktobra otvoritev gledališča. Otvoritev predstava — osem slik iz Dostojevskega romana »Bratje Karamazovi« — bo v torek 1. oktobra. Kot druga premiera bo sledila Molierova komedija »Tartuffel«. Aboniraj se torej v gledališče, ki nudi res najcenejše duševno razvedrilo! Na željo lahko vplačajo abonente prvi obrok šele prvega oktobra.

— Službo dobe. Mariborska Borza dela nudi službo 2 strojnima pletiljama in enemu čevljarstvu pomočniku, ki je vajen strojnih del. Podrobne informacije daje Borza dela, Maribor, Gregorčičeva ulica med uradnimi urami.

— Zopet Košanje in Pajman. Včeraj jutraj je sprevednik Štefan Mohorček zalotil dva sumljiva moška, ko sta skušala vlomiti v skladišče tridke Rakus na Aleksandrovi cesti. Ko sta ga vlomila zagledala, sta pobegnili proti Mestnemu parku. O dogodku je Mohorček takoj obvestil policijo, ki je ves svoj aparat poslala na lov. Sumijo, da sta bila vlomilca Košanje in Pajman, ki sta prvi strah Maribora in okolice, tako da se nihče ne upa v večernih urah v mariborsko okolico, ker je izpostavljen močno oboroženemu roparstvu.

— Kdo je utopljenka? V torek je Drava naplavila pri Breznu žensko truplo. Utopljenka je mladenka 18 let precej velike postave kostanjavi las. Kdo je utopljenka še ni ugotovljeno. Najbrže je tudi tu kriva smrti nesrečna ljubez.

— Namesto krave zabodel mesarja. Včeraj se je pripetila v mariborski mestni klanici težka nesreča. Neki mariborski mesar je nameraval zaklati kravo. Poleg njega je

Iz Celja

— Dogovor glede ukinitve stavke v celjski cinkarni. V sredo popoldne so bila v cinkarni pogajanja med zastopniki tovarne in stavkajočega delavstva. Pogajani sta se udeležila tudi rudarski glavni g. inž. Močnik in Ljubljane in načelnik H. skupine rudarske zadruge g. Pilberšek iz Trbovelj. Dosežen je bil naslednji dogovor: Čim se stavka konča, se sprejmejo vsi dosednji delavci zopet na delo. Vodstvo cinkarne prizna delavstvu božične nagrade v dvojnem iznosu ter plača prvi obrok že pri prvem rednem izplačilu, drugi obrok pa o božiču. Delavstvu je bil stavljen rok danes popoldne, da se izjavi, ali se strinja s tem dogovorom in se vrne na delo.

— Celjski derby. V nedeljo 29. t. m. popoldne bo v Celju podsvetna prvenstvena nogometna tekma med lokalnimi rivaloma SK Celjem in SK Atletiko. Za tekmo vlada že sedaj zelo živahno zanimanje. Kraj in čas tekme še ni določen.

— Kolosa krajevo. Trgovskemu pomočniku Bogomiru Mastnaku iz Nove vasi v Celju je neznan storilec v torek okrog 17.30 izpred hiše poleg mestnega magistrata ukradel 500 Din vredno, črno pleskano možko kolo znamke Puch evid. štev. 2 — 10 946 — 3.

VOSKOVEC—WERICH
slavna komika v

HO-RUK

Res je

— Resnost naših časov spozna človek šele, če prečita humoristične liste.

stal 35-letni mesar Friderik Čeh s Koroške ceste 52 in gledal tovariša pri delu. Toda to je postalo zanj usodno. Ko se je tovariš pripravil na amfionomni sunek in že zamahnil, se je krava livila njemu in rok in nož je zadel poleg stojičega Čeha v levo roko pod komolecem. Oster nož je Čehu prerazlil levo roko in neorečeno se je takoj močno kravale zgrudil. Bila je nevarnost, da nesrečni lakrvali. Reševalci so nevarno ranjene mesarja prepeljali namudoma v bolnico, kjer so mu zdravniki zašili rano in upajo, da mu bodo rešili življenje.

Slovinci v Ameriki

Družino Perne v Clevelandu je zadel težka nesreča. Mati Františka Pernetova, rojena Zajc, je padla tako nesrečno pristopnicah, da si je prebila lobanjo. Naslednjega dne je izdihnila. Doma je bila iz Trzina, odkoder je prišla v Ameriko pred 24 leti. Druga žrtev nesreče je postal Anton Lesjak v Franklinu, ki ga je amodnik tako hudo obžgal, da je podlegel opeklinam. Star je bil 61 let, doma iz Krašnje pri Kamniku, od koder je prišel v Ameriko pred 30 leti in zapušta ženo in štiri otroke. Pred štiri leti se je v bakrenem rudniku v Calomelu težko ponesrečil Joža Uman, star 46 let, doma iz Smihela na Dolenjskem. Težkim poškodbam je podlegel šele zdaj. Med potjo na kliniko je umrl. V Ameriki zapušta ženo in šest otrok.

V Clevelandu so umrli Jože Hribar, star 69 let, doma iz Višnjehra pri Krškem, od koder je prišel v Ameriko leta 1908, Marija Osebek, rojena Zeleznik, stara 59 let, rojena v Dolenji vasi, fara Polhov gradec in France Sodnik, star 45 let, doma iz Dvorja pri Cerkljah, odkoder je prišel v Ameriko leta 1910. V Chicago je umrl Rihard Mladič star 65 let iz Zuzemberka. V Jolietu je umrl Štefan Smrekar star 43 let, doma iz Stične na Dolenjskem. V Girardu, Kansas je umrla po dolgi bolezni Jera Hauser rojena Bragant, od koder je vasi Dol fara Sv. Marijeta pri Mokronogu, odkoder je prišla v Ameriko pred 30 leti. Tam zapušta moža in pet že odraslih otrok.

Popravite storjeno krivico

Ljubljana, 26. septembra.

Mnogo se je že pisalo o slabem položaju gledaliških igralcev Narodnega gledališča pri nas, a nikoli se ne omenja stanje opernega orkestra in tehničnega osebja. Z zadovoljstvom se piše kako so gledališki igralci vendar prišli do svojega starostnega zavarovanja, to je do pokojninskega fonda gledaliških igralcev. Ta fond je bil s pomočjo države osnovan za vse pogodbene gledališko članstvo, ki ga menda tvorijo: igralci drame, operni peveci, orkester, operni zbor, balet, in tehnično osebje. Pri osnovanju te uredbe so pa gospodje namenoma ali nenamenoma izpustili operni orkester in tehnično osebje. Gledališki igralci so dobili svoj penzijski fond brez opernega orkestra in tehničnega osebja, ki ima v gledališču iste ali pa še celo večje dolžnosti kot marsikateri gledališki igralec. V ta fond se stekajo mesečni prispevki članov in gotovi odstotek od prodanih gledaliških vstopnic. Do teh odstotkov ima pa gledališki orkester isto pravico, kot vsak drug izvajalec, torej je orkester dvakrat na škodi. Prvič nima sploh dostopa v ta fond, drugič pa zgubi na pobranih odstotkih gledaliških vstopnic za penzijski fond.

Položaj opernega orkestra je vse prej kot rožnat. Da so plače skrajno skromne ni potreba povdarjati, lahko se pa pohvali da jo dobi še v več obrokih, kot nekateri igralci.

V orkestru so člani, ki imajo že 30 in tudi več let službe pri gledališču, ki lahko vsak čas opesajo in jih pri vsem dosedanjem delu za slovensko glasbeno kulturo čaka največja beda in pomanjkanje. Tak primer smo doživeli lani, ko je naš kolega opesal na obeh in je sedaj največji stro-mak, brez vsakih sredstev.

Več članov orkestra je uprava gledališča od prevrata dalje izvajala na kakršnikoli način iz drugih privatnih ali državnih služb. Pri tem je posameznikom zagotovila stalno državno službo, vstevši jim prejšnja drugod v državni službi odslužena leta. Vendar pa je ostalo samo pri obljubah.

Na ramah opernega orkestra leži skoro vsa slovenska glasbena kultura in si tudi opere brez orkestra ne moremo predstavljati.

žepi.

Sida je bila preveč zaposlena sama s seboj, da bi mogla pogledati globlje v čas in njegovo podobo, ali celo razmisliati o vsem tistem, kar se je plazilo oko li nje, vendar je prav dobro čutila, da tudi izven nje ni mnogo drugače kakor v njej.

»Kakor da je vsa moja notranja razbitost planila v svet in ga zmedla, se mi zdi včasih, ko odprem oči in pogledam okoli sebe,« je dejala Martincu in Danici. »Ali pa je le zmeda sveta potegnila še mene v svoj vrtnec in smo vsi, ki živimo v teh časih, obsojeni v bolno, brez-ciljno beganje, mali in nemočni, kakor mravlje pred razdrtim mravliščem?«

»Tudi meni se zdi, da razpadamo in gnijemo, in bomo naposled le še gnoj za rast tistih, ki pridejo za nami,« je dostavil Martinc. »Ljudje večkrat prelomnice, ki ne morejo živeti tako, kakor so bili ustvarjeni in še ne znajo tako, kakor bi b. treba.«

»Jaz vsega tega ne čutim tako, kakor vidva,« se je vmešala Danica, »in plavam rajše po površini, vendar se tudi meni zdi včasih, da je postal ves svet ena sama norišnica. Treba bi bilo pogledati v astrologijo in ugotoviti, od katere planeta prihajajo ti uplivi?«

Ka bo nadaljevala

Zvočni kino Ideal

Danes ob 4. 7. in 9. 4. uri

SVETISLAV PETROVIČ

v filmu

Hišica v Grinzingu

Godba LANNER—STRAUSS

Vstopnina 4.50, 6.50 in 10 Din

v nedeljo ob pol 11. matineja

»DETE GARNIZONA«

Zato se članstvo opernega orkestra opravičeno vprašuje, ni li enakovredno ostalim gledališkim igralcem in zakaj naj bi mu ne pripadali isti penzijski fond. Člani opernega orkestra in tehnično osebje prosijo tem potem upravo Narodnega gledališča, gospode predstavnike na mero, dajnih mestih in vso naklonjeno javnost, da nam pripomorejo do tega nam tako potrebnega pokojninskega zavarovanja.

Beleznica

KOLENDAR

Danes: Četrtek, 26. septembra katoličani Ciprijan, Stojslava.

DANASNE PRIKREDITVE

Kino Matica: Carobni bar

Kino Ideal: Hišica v Grinzingu

Kino Sloga: Hrepenenje

DEZURNE LEKARNE

Danica: Mr. Sušnik, Marjtin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in Bohinec

ded. Cesta 29. oktobra 31.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 28. septembra, Mala Floramya. Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.

Otvoritev predstava v operi bo Rossinijeva komična opera »Pepelka Angelina«. Naslovno partijo poje gđ. Zupčeva.

Devil — tiger

Ljubljana, 26. septembra

ZKD nam pripravila senzacionalen film. Foxovo delo Devil—tiger je vzbudilo pozornost vsega sveta, saj takih posnetkov iz džungle ter njenega življenja doslej skoraj še nismo videli v nobenem podobnem filmu. Filmska ekspedicija je prodirala globoko v pragozde Azije in džungle malejskega arhipelaga, prikazuje nam ka-zensko ekspedicijo proti najbolj krvoločni zveri vsega sveta, proti tigru—ljubozroč.

Ekspedicijo vodi stari in izkušeni lovec Ramsay, z njim pa so Robert Ellier in Mary Breester, katere oče je poginil pod ša-pami džungle, in pridružil se jim je tudi mali Kitajec Ah Lee. Čim globlje prodira ekspedicija v džunglo, tem bolj se ji odkriva nov tajanstven svet, poln groze in strahov. V džungli vlada večna borba: hijene, kro-kodili, levi, leopardi, panterji, sloni, udavi in medvedi, vse to se kolje in mrevra med seboj. Ali v sami ekspediciji je nastalo zaradi tepe Mary nesoglasje, dva člana ekspedicije se zaradi nje smrtno sovražita.

Ko ekspedicija naleti na tigra ljudžer-ca, se poloti domačinov, ki tvorijo spremstvo, neposredno strah in prepuste ekspedici-ji svojo usodo. Toda tragedija še ni končana. Črda divjih slonov je ubila Ramsaya in Mary, Robert ter mali Kitajec so ostali sami. Z nadčloveškimi napori si krdijo pot skozi pragozde. Roberta napade tiger, v strahoviti borbi na življenje in smrt zmaga človek. Ekspedicija se vrača domov in Robert in Mary postaneta srečen par.

Film, poln strahot, borbe na življenje in smrt ter prekrasnih naravnih posnetkov nam pokazuje ZKD jutri ob 14.15 v Belitnem kinu Matica.

Uboj na vasovanju

Ljubljana, 26. septembra.

V Trbojah na Gorenjskem se je pripetil v ponedeljek ponoči žalosten dogodek, ki še vedno kaže na podivjanost naše mladine. V Trboje sta prišla preko Save iz Maribor omenjenega večera dva mladeniča, ki sta potrkala na okno nekega dekleta sredi vasi. K oknu sta priskočila lovec in eden splezal gor, dočim je drugi čakal spodaj. Bilo je to okrog 23.30. tedaj pa je privozil s kolesom mimo po cesti treči mladenič Ivan Bizjak, po domače Čilarjev iz Vogel. Bizjak je šivel dotlej pri svojem bratu čevljarju v Trbojah in se nameraval odpeljati domov. Mimogrede pa je hotel tudi on, ki je ljubil dobitnega dekleta, potrkati na okno, a je našel tam že dva tekmece. V temi pa sta ga tekmece napadla in je eden zamahnil z nožem proti njemu. To je bilo usodno, kajti v hipu mu je prerezal na vratu žilo dovodnico.

Bizjak se je takoj vse okrvavljen zgrudil, nakar sta ga napadalec pograbil in ga vrnil za bližnji plot. Na razburjene glasove je prihitel četrti fant, ki je alarmiral sosede. Napadalec pa sta se zagnala tudi vanj in ga eden ranil z nožem v roko ter v pleča, nakar sta pobegnila.

Mrtvega Bizjaka je že ponoči odpeljal njegov brat v Voglje na dom, nakar so ga prenehi v mrtvašnico v Senču. Takoj naslednji dan so orožniki uvedli preiskavo in sta črta črna napadalec že aretirana.

MARU SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

Po tej odločitvi je iskal nove prilležitosti, da bi se sešel z njo na samem, stopil k njej, ji vse obrazložil ter nato predlagal pot v končno skupnost. Toda tedaj je bila ona tista, ki se ga je izogibala. V hipu, ko sta bila po dolgih mesecih sama v Marjini sprejemnici, je spoznala, da so misli in tihi sklepi eno, dejanja pa drugo. Ne, za taka dejanja še ni imela poguma. Treba bi bilo drugačnih, močnejših pobud, ali pa trenutkov, ko prevzemajo človeka taka razpoloženja, da je pripravljen brez pomislekov vreči se v vse, kar se odpre pred njim, pa naj potem vodi že v srečo ali pogubo. V njeni jedki samoti in otopeljavici enoličnosti pa ni bilo ne takih velikih pobud ne brezmišelnih trenutkov.

Kljub temu, ali morda prav zaradi tega, so Sidini živci še bolj pešali. Pomiritve ni našla več ne v samopremagovanju ne v molitvi. Njena prejšnja vera je izginila skoraj tako nepričakovano, kakor se je pojavila. Sprva je še hodila v cerkev, poklekala pred Marijo, sklenila roke in molila, toda vse to ni imelo več resničnih notranjih pobud. Njene molitve so postale mehanično izgovarjanje

besed, od katerih je bila duša daleč in jim srce ni dajalo zanosnih čustev. Tega se je dobro zavedala in se je jezila nase, svojo usodo, okolico in Boga samega. Dolžila ga je, da se je obrnil od nje, ker se ni zavedala, da se je le ona odvrnila od njega.

Ervin je bil sicer slep za vzroke njenih duševnih stanj, vendar je polagoma spoznaval, da jo bo nadaljnje stopnjevanje živčne razruvanosti privedlo v popolno propast, ako se ne najde zdravilo. To zdravilo si je zamišljal seveda pri zdravniku in v lekarni in jo je zato silil, naj gre v kak sanatorij. Temu se je odločno upirala, naposled je pa sklenila oditi za nekaj dni v Maribor k Martinčevim, kjer bi lahko obiskovala zdravnika. V resnici se je hotela le iznebiti domačih in najti v Mariboru prilžnost za treznejše razmišljanje ob posvetovanju z Danico.

XVIII.

Kakor hidra s sto nenasičnimi žreli se je tedaj plazila po Mariboru in po deželi kriza vseh vrednot: gospodarstva, denarstva, načel, morale in še same politike. Slovensko ljudstvo je preživljalo

najtežje dni notranje in zunanje razruvanosti in obupne brezciljivosti. Kriza vsega je porušila prejšnje trdne temelje in novi še niso bili zgrajeni, le redki posamezniki so jih rahlo stili nekje v daljavi bodočnosti.

Miselnost intelektualcev se je razbila na tisoč kosov, vsak je postavljal svoje teze in antiteze, vsak je ustvarjal svoje definicije pojmov gospodarstva, denarstva, socialnih vprašanj, kulture in politike. Vrednote individualizma in kolektivizma, fašizma, komunizma in demokracije, narodnega edinstva in samoslovenstva so se pomešale v konglomerat kaosa, iz katerega ni nihče videl rešitve. V strasti kavarniških in gostilniških debat so se utapljale resnice dejanskih položajev, kakor da bi mogla vziti zora rešitve iz solifzma in miselnega konfuzionizma. Vrenje povojnih zmed z razvrednotenjem vrednot je raslo v višek, da se potem strmoglavili v nove globine in ustali naposled v mirnih strugah. Toda te struge so bile še daleč in nihče jim ni vedel končnih smeri. Tako je postal tedanji karneval bolj simbol resničnega življenja, kakor pa čas vselega razvedrila. Po kavarnah, gostilnah, plesiščih in drugih zabaviščih so iskali ljudje s humorjem obesenjakov pozabe za vsakdanjost, zapravljali brezmišelnost zadnje dinarje in se potem vračali pozno v noč domov z razbolelimi glavami in praznimi

DNEVNE VESTI

— Nov rektor zagrebaške univerze. Včeraj je izročil dosedanjí rektor zagrebaške univerze inž. Juro Stipetić rektorske posle novoizvoljenemu rektorju dr. Staníku Hondlí.

— Kongres češkoslovaških in jugoslovenskih ortopedov. Jugoslovensko in češkoslovaško ortopedsko društvo bosta imeli letos skupen kongres in sicer v Brnu. Kongres bo otvorjen 26. septembra in na njem bodo ortopedi razpravljali o bolečinah v križu.

— Konkurni in prisilne poravnave. Društvo industrijev in veletrgovcev in Ljubljani objavila za dobo od 21. avgusta do 10. septembra sledečo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo lanskega leta): Otvorjeni konkurni in dravski banovini 3 (1), v savski 5 (1), v primorski 1 (2), v drinski 0 (1), v zetski 0 (1), v dunavski 1 (2), v moravski 1 (2), Beograd, Zemun, Pančevo 0 (2). Razglašene prisilne poravnave izven konkurne: v dravski ba, novini 6 (6), v savski 2 (5), v vrbaski 1 (1), v primorski 1 (3), v drinski 1 (2), v dunavski 1 (3), v vrbaski 0 (1), Beograd, Zemun, Pančevo 0 (8). Končana konkurnza postopanja: v dravski banovini 1 (4), v savski — (3), v drinski 1 (1), v zetski — (1), v dunavski 1 (4), Beograd, Zemun, Pančevo 2 (3). Potrjene prisilne poravnave v dravski banovini 3 (3), v savski 4 (3), primorski — (1), v drinski 1 — (1), v dunavski — (1) Beograd, Zemun, Pančevo 1 — (1).

— Odprte in oskrbovane planinske kočé. Osrednje društvo SPD in Ljubljani ima še odprte in stalno oskrbovane sledeče postojanke: Na Triglavu Dom na Kredarici do vključno 29. t. m. (ako bo lepo vreme do 6. okt.). Vreme je ugodno za poset Triglavu. V Vratih je oskrbovan Aljažev dom do 6. oktobra. Jesenska pestrost barv očara ob tem času vsakega posetnika do doline. Na Vršiču je odprta Erjavčeva kočá; avtomobilska cesta iz Kranjske gore je že popravljena do kočé na Gozdu, od koder je kratek in prijeten vzpon do Erjavčeve kočé. Ob Bohinjskem jezeru sta stalno odprti postojanki pri Sv. Janezu in Zlatorogu. Bivanje v teh krajih v jeseni nudi nepopislne užitke. Izleti v te postojanke niso zvezani z velikimi prevoznimi stroški, ker so uvedene weekend-karte s 50% popustom. V Kamniških planinah sta odprta kočá na Veliki Planini ter Dom na Krvavcu, krasne izletne točke z izhodiščem v Kamniku; pot do njih vodi skozi pestro barvane jesenske gozdove. Dom v Kamniški Bistrici je stalno oskrbovan ter bo 6. oktobra slavnostni ogled nove pešpoti v Kamniško Bistrico. Izletniški vlak bodo vozili v vse smeri na prošlo osrednjega društva SPD do vključno 6. oktobra. Planinci, poslužujte se v čim večjem številu te vozne ugodnosti.

— 17.000.000 za cesto v Dalmaciji. Ministriški svet je odobril 17.000.000 kredita za nadaljevanje gradnje turistične ceste v severni Dalmaciji.

— Koča na Uršliji gori se zapre 29.9. Do 22./10. bo odprta samo ob sobotah in nedeljah. Pozneje ključ pri podružnici S. P. D. Slovenjgradec na razpolago!

— Državnim vpokojencem v vednost, da glede vlaganja prijav za draginske dolžnike ni nobene izpremembe, če se bo pa na podlagi nove uredbe kaj izpremenilo, se bo to po časopisnih pravčasno razglasilo. Vsako tozadevno povpraševanje pri finančni direktorji naj se opusti.

— Avtobusni izlet Benetke—Padua od 12. do 14. oktobra. Din 330.—; Opazila: Logarska dolina, 29. 9. Din 165.— (prijava še danes). — Prijave sprejema Putnik, Ljubljana, za nebotičnikom.

— Samo Din 150.— etane povratna vožnja Ljubljana—Sušak. Odhod iz Ljubljane vsak dan ob 6. zjutraj izpred hotela »Metropole«. Informacije, Ljubljana, Pečnikar, telefon 33—86.

— Odkritje spminske plošče lani poneaščenih turistov Eme Černičeve in Jožeta Jezerska bo v nedeljo 29. t. m. ob 11 uri dopoldne pod Brano. Planinci in planinci vabljani.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno, nestanovitno vreme, dež v presledkih, hladneje. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Mariboru, Rogški Slatini, Zagrebu in Beogradu. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 29, v Sarajevu 28, v Splitu 27, v Skoplju 26, v Ljubljani 21, v Mariboru 20, v Rogški Slatini 19. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759, temperatura je znašala 12,2.

— Nesreče. V bolnico so prepeljali Kristino Sušteršičovo, 5-letno posestnikovo hčerko iz Savej 43, ki se je s koso nevarno vsekala v desno nogo. — 23-letni zidar Usar Bezovič je podiral zidovje etare hiše za Bežigradom, pri čemer se je zrušil del etene in mu znatno poškodoval desno nogo. Tudi Bezovič je moral v bolnico.

— Ubijalec brata šahovskega mojstra Aljechina obsojen. Včeraj se je zagovarjal pred sodiščem v Beogradu rudar Bogoljub Milivojevič, obtožen uboja upravitelja rudnika v vasi Veliki Crljeni Borisa Aljechina, brata šahovskega mojstra Aleksandra Aljechina. Aljehin in Milivojevič sta po pivala v gostilni, kjer je Milivojevič Aljechina dvakrat zadel z nožem. Ni ga pa nevarno ranil. Aljehin je odšel domov, kamor je prišel Milivojevič za njim in ga tako močno udaril z motiklo po glavi, da je kmalu izdihnil. Obtoženec se je izgovarjal s pijanostjo, obsojen je bil na pet let robije.

— Z iglo si je prebodel srce. Včeraj zjutraj so našli v Sarajevu mrtvega študenta Pavla Feldbauerja, sina uglednega sarajevskega advokata. Fant je bil član kluba pesimistov in večkrat je pravil, da si bo za 75 letnico smrti filozofa Schopenhauerja končal življenje. Seveda mu ni nihče verjel. Pri njem so našli samo listek, na katerem je bilo napisano: »Genija spoznamo po tem, da se bedaki organizirajo proti njemu. — Bolje je preživeti eno uro v razmišljanju, nego 65 let v molitvi. — Če ne moreš svobodno živeti, lahko življenje vsak čas prekineš.« Na drugi strani listka je napisano: »Mojemu prijatelju Ludvi, brezvercu, ki se mu je pone srečil samomor — razočarani prijatelj.« Feldbauer si je z dolgo iglo prebodel srce.

Slab duh iz ust

Je vsakemu zopr, očrneli zobje pokvarijo najlepši obraz. Obe ti dve lepotni napaki se odpravita že z enkratnim čiščenjem s prijetno osvježujočo in okusno Chlorodont zobno pasto. Chlorodont za zobem bleščeč lesklo nove kosti, ne da bi pokvaril zobno sklenino. Tuba Din. 8.—. Jugoslovanski proizvod.

— Posvetovalnica za pranje finih oblčil je ustanovila tvrdka Schicht na Metnem trgu št. 23 nasproti rotovža. V tej posvetovalnici, ki je neka vrsta poslovalnice za nego finih svilenih in volnenih stvari, dobi vsakdo potrebno navodilo, kako se z njim ravna. Ako ima katera gospodinja kakšno obleko iz svile ali volne, pa ne ve, kako bi isto oprala, jo lahko prinese v posvetovalnico, kjer jo bo pod strokovnim nadzorstvom zastojal oprala in zlikala.

Zakaj je razirna krema „LA TOJA“ edinstvena na svetu?

I./ Se hitro in dobro peni.

Iz Ljubljane

— Lj Narodna obrambna razstava Društva sv. Cirila in Metoda v Mostnem muzeju poleg Krišank je odprta samo še do nedelje 29. t. m. Ne zamudite obiska. Odprta je dnevno od 9 do 12 dopoldne in od 15 do 18 ure popoldne. Vstop prost! Da bo obisk prav vsem omogočen bo razstava odprta v nedeljo 29. t. m. od 8 ure s jutraj neprotrgoma do 18 zvečer.

— Lj Otvoritev mladinske knjižnice TKD Atene. Včerajšnji dan je bil za našo mladino kulturno pomemben dogodek. TKD Atena je popoldne v nekdanjih prostorih mestne zastavljavnice otvorila ob navzočnosti predstavnikov javnosti mladinske knjižnico, ki je prva te vrste v Sloveniji. Knjižnica razpolaga z 2500 leposlovnimi knjigami, med katerimi so večinoma izbrana dela, zastopani so tudi vsi slovenski klasiki. Da bo omogočen obisk tudi najbolj revnim, je vpisnila prav malenkostna, a tudi članarina bo nizka. TKD Atena gre za njeno kulturno delo, ki ga vrši za našo mladino, vse priznanje.

— Lj Urejanje šentpeterskega okraja. Šentpeterski okraj, ki je bil še po vojni prav vas, so začeli v zadnjih letih temeljito preurejati po regulacijskem načrtu prof. Plečnika. Najprej je bil obdizan z modernim in originalno ograjo ogromni kompleks pred cerkvijo in bivšo vojašnico, nato so uredili park nasproti cerkve, a zdaj je prišla na vrsto cesta sama. Nedavno so namreč pričeli tlakovati še preostali del Šentpeterske ceste od Fignerjeve ulice do Jegličeve ceste. Cesto tlakujejo z drobnimi portirimi kockami, le ob tramvajski prosi polagajo večje kocke. Obenem s cesto vred urejajo tudi pločnik, za katerega so položili robnike tudi že v Fignerjevi ulici, ki bo prav tako tlakovana. Cesto urejuje mestni gradbeni urad, stroške pa bo kriila banska uprava iz posebnega fonda za ceste.

KINO SLOGA

Ljubljanski Dvor — Telef. 27-30

Danes zadnjikrat, ne zamudite in oglejte si ob 16., 19.15 in 21.15

HREPENENJE

Schubertova nedovršena h — mol simfonija

Martha Eggerth — Hans Jaray

Jutri premiera sijajne burke smeh! smeh! CE ZENE STAVKAJO...

— Lj V abonmajih A, B in C je še dovolj lepih sedežev in lož na razpolago, da si abonent za nizko ceno 20 do 75 Din meseč, no kupi svoj stalni abonma sedež za opero in dramo. Abonent dobi tekem sezone, od 1. oktobra do 15. junija, 20 dramskih in 18 opernih predstav. Repertoar Dramne in Opere je provrsten in obsega najnovejša izvirna slovenska dela in izbrana dela svetovne dramske in glasbene literature. Abonma se plačuje v desetih zaporednih mesečnih obrokih, v razmerju literature Abonma se plačuje v desetih mesečnih obrokih. V razmerju z dnevnimi cenami uživa abonent okroglo 40% popusta.

— Lj »Remo — Šatan«, ki gosposdari Azijski in malajski džungli se javlja v Ljubljani. Kdor je videl predfilm v Elitnem kinu Matici, si bo gotovo ogledal tudi predstavo Z.K.D. v petek ob 14.15. Nihče naj ne pozabi, da je ta film prava senzacija v pogledu filmanja živali v džungli. Vstopnina je običajno nizka.

— Lj Film »Čarobni bar« je res razgibal Ljubljano, da tako velikega zanimanja že dolgo ni bilo med nami za noben film. Vajeni smo preveč ameriškega okusa in miselnosti prirojenih, za nas težko prebavljivih, bolj odbijajočih, nego privlačujočih izdelkov ameriške filmske industrije, ki pa vidimo ameriški film redke kakovosti, poln duhovito zaokroženih prizorov razkošja in sijaja, da človek kar strmi c vsem tem bogastvu tehnike in igralske

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

Danes ob 4. 7% in 9% zvečer

premiera godbe, petja in zabave

ČAROBNI BAR

Največja glasbena revija sezone.

Predprodaja od 11. do pol 12.

spretnosti. Film se nam dovolj priporoča in že prvi dan je pokazal, da ga bo Ljubljana navdušeno sprejela.

— Lj Plesni zavod »Jenke« v Kazini prične s vstopovanjem v vse tedaje od 1. okt. dalje. Informacije do 1. okt. v kavarni »Emona«.

Iz Višnje gore

— Brezmotorna letala v Višnji gori. Dolgo smo mislili, da Višnja gora ni za nobeno rabo. Res smo jo radi imeli in jo hvalili, njenih krajevnih ugodnosti in prednosti pa nismo poznali, še manj pa znali izrabiti. Šele SK Polž nam je odkril njeno idealna smučališča, ki so do sedaj letala v veliko škodo neizrabljena. Preteklo nedeljo pa so nam Stičani zopet dokazali, da imamo krasne terene za vaje v jadranju z brezmotornimi letali in sicer je za to zelo prikladno Gradišče. Je to nekaj nad 500 m visok grič, na vrhu raven in strmo doji brez dreveja. Za brezmotorno letalo je kot nalašč ustvarjen. Pod Gradiščem pa je lepa, dolga ravnina. Deden-dol, kjer letalo lahko pristane. Nedeljske vaje so privabile obilo ljudi, ki so z nami manjem gledali velikega ptica, ki je brez ropota, kar sam od sebe letel po zraku. Letalci so bili s terenom zelo zadovoljni in v nedeljo, pravijo, pridejo že štiri brezmotorna letala na Gradišče. Prepričani smo, da se bo novi sport tudi pri nas pričel intenzivneje gojiti, ker ima vse pogoje za razvoj.

Iz Kamnika

— Hraber ponorčjak. — Kako se mirne ljudi ponorci najraje zbudijo iz sladkega sna, je najbolj nazorno pokazal mlad kmečki fant, ki se je v pretekli noči najpreje na korajžo napil, potem pa prišel pod okno Pavla in Marije Romšak v Podstudenci pri Črni, kjer je pričel razgrajati nato pa je, ko se njegovemu izzivanju ni hotel nihče odzvati, pričel metati skozi zaprta okna debelo kamenje. — Ovađen je radi ogražanja osebne varnosti ter se bo moral za svojo ponorčjaško hrabrost za govarjati pred sodiščem.

— Končé kopalne sezone. Za letošnjo leto smo pri nas s kopanjem končali. Po zadnjih nalivih se je voda tako ohladila, da nikogar več ne mika okopati se v njej. Novo kopališče »Neptun« je že nad teden dni zaprto. Škoda, da se kopališka uprava po tako uspešni sezoni, ne more odločiti, da bi vsaj enkrat na teden imela odprte kavnice kopeli, katere bi v Kamniku tako zelo potrebovali. — Staro idilično mestno kopališče je pa še vedno oskrbovano, vendar kopalcev ni več, edino veselo družbe balinarjev uživajo še tam sveži zrak in prijetno jesensko sonce.

— Potujoča igralska družina pod vodstvom bivšega ravnatelja beograjskega gledališča g. Matijevića in ge. Stefanije Spasić je gostovala v torek zvečer v dvorani Narodne Citalnice. Družina, ki šteje letos vsega pet članov je lansko sezono z velikim uspehom gostovala po raznih naših mestih. Odigrali so nam 4 kratke šaljive epodejanké, ki so navzočemu občinstvu zelo ugajale. Škoda le, da je bila dvorana zelo slabo zasedena.

— Mrtvilo v Narodni Citalnici. Prejšnja leta smo bili navajeni, da nam je Narodna Citalnica vsako sezono nudila po več raznih iger. Z vajami se je pričelo takoj v početku jesenske sezone. Le tako je bilo mogoče, da se je v cel sezoni pridrlo 6, 8 pa tudi 10 raznih iger. Zanjda leta pa se praktično tako, da se prične z vajami šele okrog Božića in potem ni čuda, če se čitalniški igralci ne morejo pokazati

publiki več kot dvakrat v sezoni. — Mo-goče tiči ravno tu varajo, da se je publika radi redkih prirediteljev odvažila prihajati v Citalnico, ki je bila nekod v starih dobrih časih vedno polna. — Na delo gospodje in ne pustimo, da bodo govorili o Citalnici, da epi sranje pravilnega!

— Ngometno igrilšče. Med SK Kamnik in g. Prasnikičevem se vodijo poganjanja radi zakupa travnika ob kopališču, sa ngometno igrilšče in tekašišče za naše lahko-atlete. Poganjanja potekajo ugodno in lahko upamo, da bo v najkrajšem času to poročje vprašanje ngometnega igrilšča, umaknjeno iz dnevnega reda. Potem bomo lahko tudi v Kamniku gledali prvenstvene tekme, katere morajo naši igralci igrati sedaj drugod.

Iz Ptujja

— Sestanek obrtništva v Ptujju. Ob priliki obrtne gospodarske razstave v Ptujju od 28. septembra do 6. oktobra bo 29. septembra v Ptujju obrtniški dan. Prijateljski sestanek obrtništva bo ob 9. uri dopoldne v Narodnem domu, nato pa ogled razstave, muzeja in drugih ptujskih znamenitosti. Za popoldne so namenavani izleti v bližnje vinorodne Haloze in Slovenske gorice. Kdor še ni bil v Ptujju, ima v teh dneh priliko priti v srce šil-karske dežele in poslušati po naših goricah lepo pesem dobrih Haložanov. Odo-vite se vabijo naših obrtnikov, posetite v dneh razstave naš Ptuj in njegovo lepo okolico.

— Vodič za Ptuj in okolici. Oblepevalno in tujsko prometno društvo v Ptujju je izdalo ličen vodič za Ptuj in okolici ter s tem zapolnilo veliko vrzel, saj naše mesto ni imelo nobenega kazipota ali opisa. Vodič je zelo okusno izdelan ter obsega 56 strani in ima 39 lepih ilustracij iz mesta in okoliških izletnih točk. Po sebnosti značilna je trobarvna naslovena stran, ki označuje zgodovinsko stran tega mesta. Besedilo je trojezično (slovenski, srbohrvaški in nemški), kar je prav glede na tujski promet. Vodič vsebuje kratek zgodovinski opis, potem nas vodi po mestu ter opisuje zgodovinske znamenitosti in kraje, popelje nas na izlete v okolico in vinorodne Haloze ter zaključuje s splošnim in oglasnim delom. — Društvo, ki je zelo agilno, se ni strašilo ne dela ne velikih stroškov in zato vsa javnost z veseljem pozdravlja to publikacijo, ker bo gotovo mnogo pripomogla k razmahu tujskega prometa. Ptuj in okolici.

Iz Radeč

— Skala se je utrgala. Pretekli teden se je v kamnolomu tukajšnji tovarne papirja Bratje Piatnik na Njivicah utrgala težka skala in z močnim trusem pokopala spodaj stoječega delavca, ki je toliko gramoz, Ponesrečenec, ki so ga s težko muko spravili izpod skale in kamenja, je nudi prvo pomoč tukajšnji zdravnik dr. Matko, ki je ugotovil, da je skala dvakrat zlomila levo nogo in enkrat desno roko. Poleg navedenih mu je prizadela še več težkih zunanjih in notranjih poškodb. Prepeljan je bil v ljubljansko bolnico.

— Hudo se je ponesrečil v torek zjutraj premogar Girenski Ivan iz Velike Doline. Prenočeval je na hlevu tukajšnjega gostilničarja Erjavca. Zjutraj je tako nesrečno padel s hleva, da si je zlomil desno nogo in desno roko. Prepeljan je bil v brežiško bolnico.

MALI OGLASI

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

STANOVANJA

Beseda 50 par, davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

MEBLOVANO mesečno sobo a posebnim vhom se poceni odda. Gradaška ul. 8/I. 2784

PRODAM

Beseda 50 par, davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

Nove srečke državne loterije beogradske kolekture prodaja Menjalnica Reichert & Turk Ljubljana, 2755

ZOPET SMO CENEJŠI. Pri ma sportni suknjič Din 95.—. Trenchouth Din 420.—. Specialna izbira pump, modne hlače, perilo itd. Presker Sv. Petra 14 4./L.

HRUSKE za vkuhanje in fina jabolka Vam nudi najceneje M. Kompare, Gradišče 7 2769

Skornje št. 40, dve plišaste lopice za srednjo žensko postavlo se ugodno prod. Ogle-da se Pod Rožnikom c. I št. 9. 2764

POUK

Beseda 50 par, davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPISNI POUK (po desetprstnem sistemu) za začetnike in izvežbance. Večerni tečaj. Učna ura Din 2.—. Vpisovanje dnevno. Pričetek novega tečaja 2. oktobra. Christofor učni zavod, Domobranska cesta 15 2773

MALI OGLASI

SLOV. NARODU
IMAJO
SIGUREN USPEHI

Makulturni papir

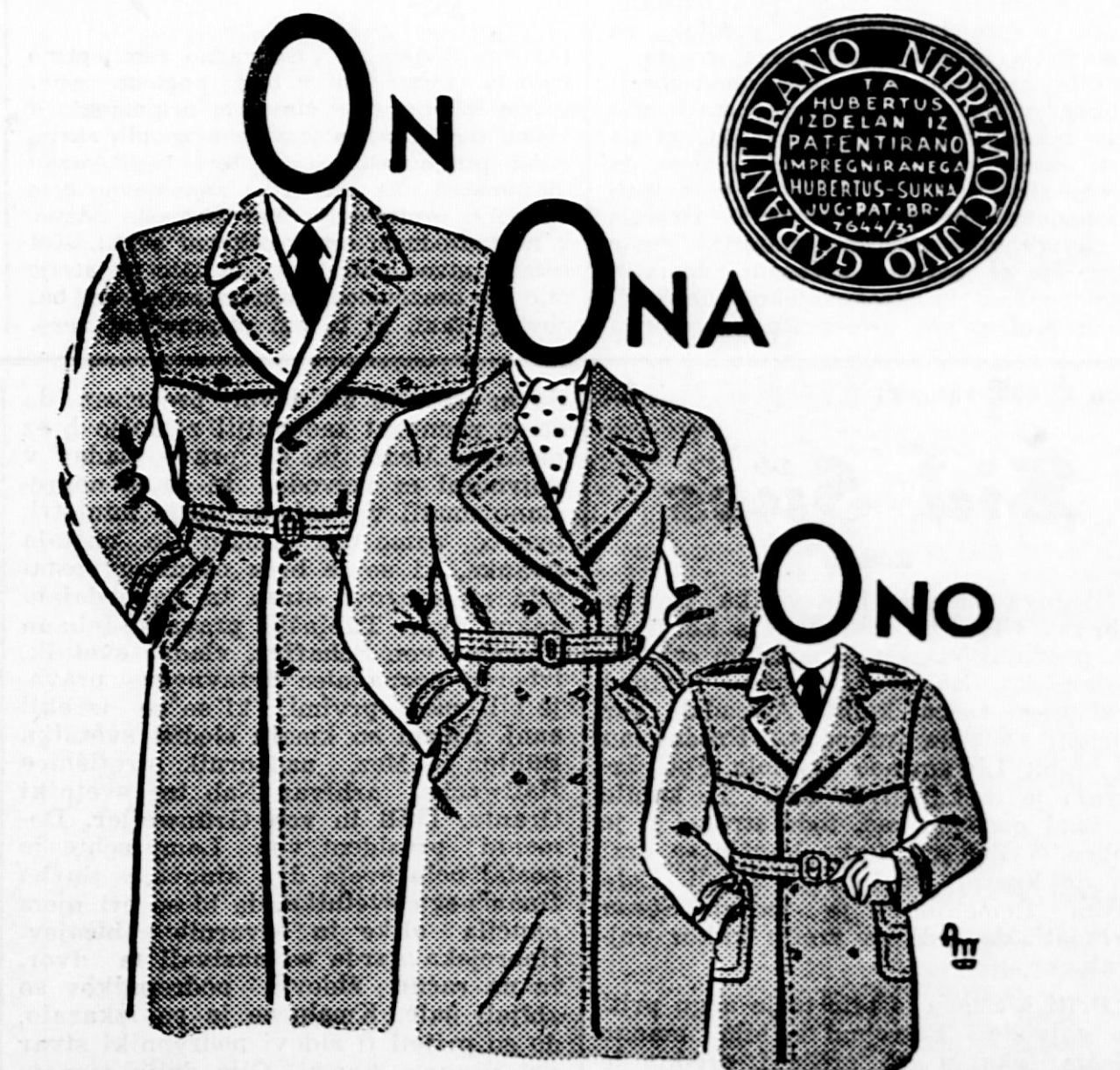
proda uprava „Slovenskega Naroda“, Ljubljana. Knaflijeva ulica šte. 5

OBOŽUJEM TE

Samo dve mali besedi, ki pa toliko pomenita vsaki mladenki, ki hrepeni po srečni omočitvi. Moškega vedno privlačuje magnetični vpliv mehke, svetle, bele kože in nežne polti. Danes lahko vsaka žena naglo podvoji svojo privlačnost z uporabo nove kreme Tokalon, bele barve (ni mastna). Za 3 dneve je presenetljiva izprememba. Razširjene znojnice, zajedalci ter od napov povzročne gube izginejo, kožno tkivo pa postane nežno in belo. Poizkusite tudi Vi ta enostavni recept, če si želite žarke ljubezni moškega.

PRAVI SAMO S TEM ZNAKOM

NOSIJO NEPREMOČLJIV
TIVAR HUBERTUS

Divji prašič na Polževem

V nedeljo je bilo na Polževem zopet prijetno, da so se izletniki v krogu članov mladega kluba po njegovem običnem zboru zabavali, kakor se človek lahko zabava samo v tem lepem kotičku Dolenjske. Dom na Polževem je še sam po sebi tak, da beži iz njegove čemerne. Komaj vstopiš, že si dobre volje, pa če si bil prej še tako kisel.

V nedeljo je bilo pa na Polževem še poseben imenitni, saj so imeli tam divjega prašiča, seveda ne živega, sicer bi bili vsi

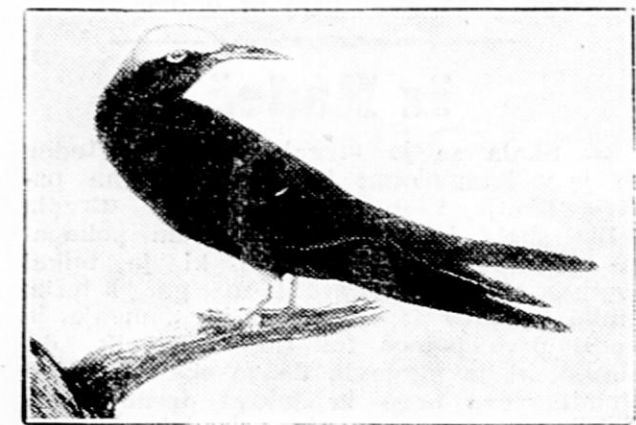
zbežali pred njim na streho doma, razen onih, ki smejo nositi s seboj lovske puške, pa še teh bi bilo nemara strah, ker take zverine niso vajeni. Vesela družba se je zbrala za domom, na mizo so položili divjega prašiča in se z njim fotografirali, da ne bo kdo mislil, da je vest o divjem prašiču na Polževem časopisna raca. Fotografiral jih je znani fotograf iz Ivančne gorice Jan-ko Erjavce.

Naš ornitološki observatorij

Ustanovljen je bil 1. 1926. — Pri nas je važno središče ptičjih selilnih potov

Ljubljana, 25. septembra. Jesen prihaja v deželo, hlad postaja vse občutnejši ne samo za človeka, marveč za vse, kar je živega pod nebom in na zemlji. Naših ptič selilk se polasča čedalje hujši nemir, v njih se oglašajo nagoni, ki jih silijo na dolgo pot v toplejše južne kraje. Kretanje ptič selilk je vedno zanimivo človeku in povsod v kulturnem svetu obstajajo posebni zavodi, katerih naloga je proučevati življenje ptič in zasledovati njih selilna pota.

Tudi pri nas v Ljubljani obstoja taka ustanova, »Ornitološki observatorij« in sicer že od 1. 1926. Svoj čas so se razvijale posamezne panoge naravoslovja pri nas v danih mejah splošnega slovenskega

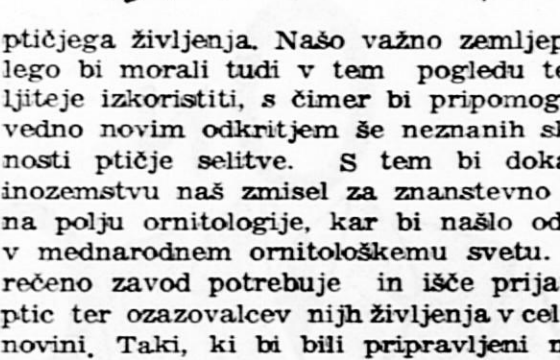
kulturnega razvoja. Ornitologija ali ptičestvje je bila zastopana samo po nekatere ljubiteljskih ptič, zaradi česar ni mogla doseči visoke stopnje razvoja ter uspehov, kakor pri drugih vejah naravoslovja. Takrat še nismo imeli stalnega zavoda, kjer bi se lahko stalno proučevala avifauna slovenske zemlje. Leta 1926 pa se je končno posrečilo nekaterim uvidnim prirodoslovcem in prijateljem ptič ustanoviti Ornitološki observatorij. Tedeni prosvetni šef dr. Stanko Bevk in zdaj že pokojni finančni nadsvetnik dr. Janko Ponebšek, sta posredovala pri merodajnih oblastih, da se sprejel proračunski predlog za ustanovitev in vzdrževanje tega zavoda.

Odtlej se dovoljuje ornitološkemu observatoriju v vsakoletnem državnem proračunu ministrstva prosvete kredit, ki pa je le skromen, žal preskromen, tako da komaj zadostuje za nabavljanje najbolj neobhodnih potrebščin. Zavodu načeluje in ga upravlja poseben kuratorij, čigar odbor je sestavljen iz raznih domačih znanstvenikov in strokovnjakov, univerzitetnih profesorjev, lovcev itd. Kuratoriju

načeluje prosvetni šef v p. dr. Stanko Bevk. Naloga Ornitološkega zavoda je znanstveno raziskovanje domačega ptičjega življenja, predvsem ptičje selitve, zlasti z obročevanjem, pa tudi ugotovitev koristnosti ali škodljivosti domačih ptičev ter tako koristiti raznim panogam narodnega gospodarstva. Zavod spada pod okrilje ljubljanskega vseučilišča, deluje pa popolnoma samostojno in je administrativno podrejen prosvetnemu oddelku banke uprave.

Stalno lovišče in obročevališče je bilo do konca 1. 1933 pri Srednjih Jaršah blizu Domžal. Pozneje se je lovišče preselilo v Malo vas pri Ježici, zdaj pa se je našel še ugodnejši kraj na našem Barju ob Jurčkovi poti. Barje z Mestnim logom leži prav središču ptičjih selilnih potov in pomeni za ptič, kakor za njih opazovalce pravi eldorado.

Ze dosedanj uspehi z obročevanimi ptičami so pokazali, kako potrebna je bila ustanovitev tega zavoda, ki je v stalnih stikih z drugimi ornitološkimi stanicami v inozemstvu. Daje jim važna poročila o selitvah ptič vseh vrst. Naš zavod je jako uvažen pri vseh tujih opazovalnicah, ki so navezane na podatke z našega ozemlja. Slovenija je na tako važnem križišču ptičjih selilnih potov, da bi bilo potrebnih čim več navdušenih opazovalcev

ptičjega življenja. Našo važno zemljepisno lego bi morali tudi v tem pogledu temeljite izkoristiti, s čimer bi pripomoglo k vedno novim odkritjem se neznanih skrivnosti ptičje selitve. S tem bi dokazali inozemstvu naš zmisel za znanstveno delo na polju ornitologije, kar bi našlo odmev v mednarodnem ornitološkem svetu. Kot rečeno zavod potrebuje in išče prijatelje ptič ter ozazovalce njih življenja v celi ba-

novini, Taki, ki bi bili pripravljeni nese-

bično sodelovati, naj se javijo na Ornitološki observatorij v Ljubljani pisмено, nakar bodo dobili nadaljnja navodila.

Sarodžini Naidu

Da se lahko ženska, če je moralno dovolj močna, iztrga iz začaranega kroga navad ter si sama začne krojiti svojo usodo, nam kaže življenje odlične indijske javne delavke Sarodžini Naidu. V Indiji je zdaj pokret za emancipacijo žensk že močno razširjen ne samo med ženskami samimi, temveč tudi med naprednimi moškimi. Sarodžini Naidu je bila rojena leta 1879 kot hči ugledne stare bengalske rodbine. Njen oče, ki mu pravi Sarodžini Naidu največji apanč Indije, je kmalu opazil izredno hčerino nadarjenost in dal jo je dobro vzgojiti. Študirala je na univerzi v Madrasu, leta 1895 jo je pa poslal oče v Evropo, kjer je ostala tri leta.

V Evropi jo je najbolj mikala Italija in njena mesta v razvalinah svoje bivše slave, niso ji pa bile všeč Italijanke, ki jim očita frivolidnost. Tem bolj je pa vzbujalo v njenih očeh spoštovanje, mirno življenje redovnikov, ki jo je spominjalo na budistične menihe v Indiji. Po povratku v Indijo je začela Sarodžini Naidu boj zoper vse zastarelo in starokopito. Proti vsem tradicijam svojega rodu in prot konkom prednikov je vzela moža ki ni bil brahman. Ta korak je vzbudil splošno presenečenje v Indiji. Toda Sarodžini Naidu se ni zmenila za to, da jo pravoverni Indijci obsojajo, s tem večjo vmeno se je vrgla v boj za pravice svojega naroda. Narod je priznal njene zasluge in se ji izkazal hvaležnega s tem, da jo je leta 1926 izvolil za predsednico vseindijskega narodnega kongresa. Sarodžini Naidu se pa ne odlikuje samo v borbi za pravice zatiranih, temveč je tudi slavna pesnica.

Italija je preoblikovana

Pravo ozadje italijansko-abisinskega spora je preoblikovanje Italije, ki nima možnosti izseljevanja, kakor pred vojno, poleg tega se je pa število njenega prebivalstva še znatno povečalo. Leta 1861 je imela Italija 25.017.000 prebivalcev, leta 1911 že 35.845.048, lani pa 42.900.000. Samo v letu 1933/34 je naraslo število prebivalcev Italije za 400.000. V zadnjih 13 letih se je povečala gostota prebivalstva Italije od 122 na 137 na kvadratni kilometer. Na povečanje števila prebivalcev vpliva na eni strani močna omejitev izseljevanja, na drugi pa Mussolinijevo prizadevanje, da bi število porodov poskočilo. Pred vojno je bilo izseljevanje Italijanov zelo veliko, lani je pa zapustilo Italijo samo 68.461 izseljencev, letos v prvem polletju pa komaj 20.000. Pred vojno se je izselilo iz Italije na leto povprečno 650.000 ljudi, vrnilo se jih je pa komaj 500.000. V inozemstvu živi zdaj približno 9.000.000 Italijanov.

Fašistična Italija napenja vse sile, da bi odpravila brezposelnost in omilila težke posledice omejitve izseljevanja. Pomska kočevja so bila izsušana, da bi pridobili še nekaj rodovitne zemlje. Nove pušave na Siciliji, Sardiniji in drugih pokrajinah so izpremenili v rodovita polja. Vse to se dela z namenom omogočiti ljudem vsaj skromno preživljanje. Še leta 1928 je prišlo iz Italije v Ameriko, 40.882 priseljencev v Argentino

26.628, v Brazilijo pa 2948. Lani je bilo pa število italijanskih priseljencev še mnogo manjše. Zadnje leto, ko se je izselilo v Ameriko nad en milijon Italijanov

je bilo 1934. Zato ni čudno, da se pojavlja v Italiji vedno večja ekspanzivnost in vedno odločnejša zahteva po novih kolonijah.

Ali se da življenje prekiniti?

Nekaj pripomb k poskusom kalifornijskih zdravnikov z zmrzovanjem živih bitij

Ameriški listi še vedno pišejo o poskusih kalifornijskih zdravnikov z zmrzovanjem živih bitij. Tudi mi smo te poskuse že zabeležili. Dr. Willertu se je posrečilo zmrzati opico nekaj dni z injekcijami umetne krvi obuditi in kmalu se je oglašilo 180 ljudi samo v Hollywoodu, ki so se ponudili, da bi napravili učenjak na njih svoj poskus. Vmes so bili tudi absurdni predlogi, da bi pustili, ko se bo zmrzovna tehnika razvila zmrzniti zločince za ves čas ječe, na katero so bili obojeni. Njim bi bilo to vseeno, če bi se pogreznili v spanje, iz katerega bi se nekega dne prebudili, država bi pa mnogo prihranila, ker bi ji ne bilo treba zločincev rediti. Še zabavnejši je predlog protiboljševiškega ameriškega tiska, naj bi se ravnali po zgledu ruskih muzikov. Profesor Morgulis z medicinske fakultete univerze v Nebraski namreč trdi, da ruski muziki v letih lakote itak prespe zimo, kakor medvedje. Zvijajo se na peč v klopič, se pokrijejo z vsem, kar imajo, črpač toplo iz peči in drug iz drugega ter prežive tako zimo skoraj v nepretrganem spanju.

Vsi ti in podobni predlogi so dobili pobudo iz posebno kričavih primerov, kakor je bil oni, ko se je morala neka znana kalifornijska dama brzojavno obrniti na šefa policije in ga prositi, naj prepove njenemu snu igrati vloge morskega prašiča pri Willertovih poskusih. In kmalu se je vnela po ameriških listih polemika o tem, ali ima človek pravico razpolagati v javnem interesu s svojim življenjem kakor hoče. In ker bo takih vesti vedno več, je treba povedati, koliko je na njih resnice. Nesporno je, da prenese življenje mejne pogoje in tudi mejno toploto zelo različno, kakor je pač dotično bitje. So rastline in živali, ki jih ne smemo ohladiti pod 10 stopinj pod ničlo, sicer zmrznejo. So pa tudi rastline in nižja živa bitja, ki jih ne smemo segreti nad 10 stopinj pod ničlo in ki poginejo šele, če nastane v njihovih celicah nenkrat led. Prve poginje od mraza, druge pa od vročine. Rusko-česki fiziolog Iljin pa dokazuje, da se v večini po njem proučenih primerov to stanje skoraj ne doseže. Živi material je po njegovih poskusih poginil šele, ko ga je odtajal. Celice v tem primeru znatraj počijo.

Res je, da prenese organizem v večini primerov tem nižjo temperaturo, čim višji je. Nekatere bakterije ne poginejo če jih potisnemo v tekoči zrak, nekatere prav v močvirju zamrznejo. Zato se je tudi pojavila domneva, da prihajajo zaradi najnižjih bitij na našo zemljo z drugih nebesnih teles, da se svobodno širijo v zvezdnem prostoru in njega absolutni temperaturi — 273,4 C.

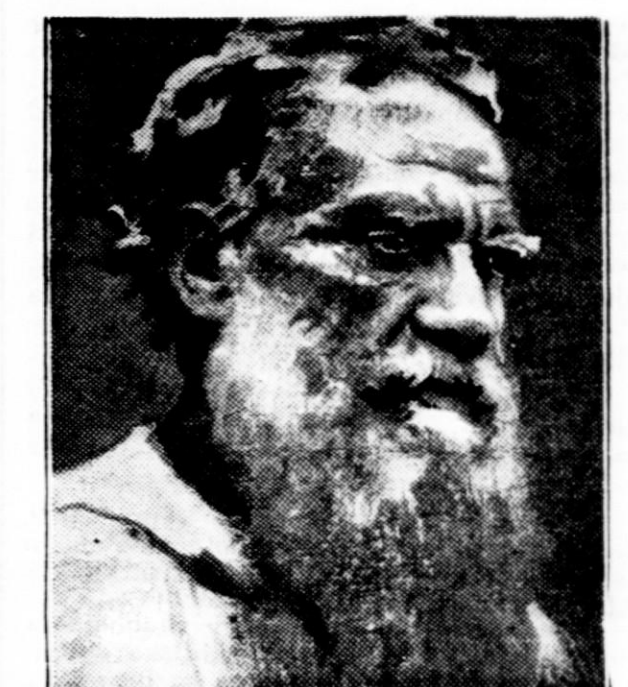
Vse to je načeloma možno, drugače pa je, čim pustimo zmrzniti višje živo bitje, posebno toplotno živo. Napačno je sklepati se tu na zimsko spanje. Pri tem se življenje kot tako nikakor ne prekine, temveč gre proces samo počasneje. Čeprav diha, recimo speči medved, samo od časa do časa in čeprav mu bije srce komaj slšno v dolgih presledkih, se mu kri vendar pretaka po žilah in v organizmu gredo vsi procesi svojo pot. Življenje se omejuje na najpočasnejši tempo, toda s tem še ni rečeno, da se ustavi. Puristi zmrzniti toplotno živo in izpušiti ji poprej vso kri, kakor delajo kalifornijski biologi, pa pomeni povsem onemogočiti ta počasni tempo življenja. Kar ostane, je samo razkosani življenjski proces v poedinih celicah telesa. Le-ta lahko odnosa mora pri nizki temperaturi povsem otrpneti, čim se napravi led v celicah, na drugi strani pa mora biti v večini primerov uničen, ko se celice odtajajo. Pa tudi če se vse to prepreči, ne moremo prepričati, da bi ne trpelo osrednje živčevje. Je samo vprašanje časa, kako dolgo vzdrži duševni se mozeg pri nizki temperaturi. Da vzdrži pri običajni toploti mozeg samo nekaj sekund brez kisika, nam priča smrtni od embolije. Pri nizki temperaturi se lahko ta kritična doba podaljša, toda nad eno uro težko. Pa tudi če se toplota zopet poviša, morajo nujno nastopiti, če je bilo ohlajenje preko kritične dobe naknadno vse one neizogibne

motne živčnega tkiva v mozgu, ki nastanejo recimo pri potapljanjem se človeku. Telesno tkivo se še da obuditi k življenju, osrednje živčevje je pa definitivno uničeno. Čeprav se delj časa duševni se človek še prebudi k življenju, pomeni to nevedno trajno poškodbo v osrednjem živčevju, praktično pomeni to, da tak človek bodisi oslepi ali oglušti, postane bebast itd.

Leta usoda bi torej čakala vsakogar, kdor bi sicer brez poškodb v telesnem sistemu srečno prešel zmrzovni poskus. Čeprav bi ga prestal, bi se vrnil v življenje kot pohabljenec. Že to, kar smo tu povedali, zadostuje lajku, da ne bo videl v zmrzovnih poskusih znaka nove dobe, ko bo človek lahko ušel svojim skrbem, križem in težavam s tem, da bo zmrznil. Ameriški tisk piše sicer v tem smislu, toda to so časopisne race, kajti ta ko enostavno to ne gre.

Razstava Leva Tolstega

V moskovskem muzeju je bila te dni odprta razstava del Leva Nikolajeviča Tolstega, najbolj značilnih del iz zadnjega desetletja slavnega pisatelja. Razstavljeni so rokopisi Tolstega, njegove fotografije, slike in dnevniki z zadnjimi literarnimi zapiski. Zanimiv je razstavni oddelček prevodov L. N. Tolstega v 32 jezikov na prejšnjih narodov sovjetske države tako v armeniščino, asirščino, ugruščino, uzbekščino, turščino, burjatsčino in druge bolj ali manj znane jezike prostrane ruske zemlje.

Med posebnostmi razstave vzbuja pozornost tudi portret Puškinove hčerke A. M. A. Gantingove, delo umetnika Makarova. Po pripovedovanju sorodnikov Tolstega je bil napisan najslavnejši roman Tolstega »Ana Karenina« po dogodkih iz življenja Puškinove hčerke. Razstava je prirejena v počastitev spomina slavnega pisatelja ob 25 letnici njegove smrti.

Najmanjši motor na svetu

Najmanjši motor na svetu je izdelal študent moskovskega zavoda za izveženje, Iezne kovine Jurij Jurenin. Motor se je pošteno trudil, da je spravil skupaj to igračko. Njegov motor ni večji od me, sarske muhe, tehtal pa samo 37 stotink grama. Navzlic temu je pa motor sestavljen iz 31 delcev, zorni ga lahko štirivoltna baterija zepne svetilke, lahko se pa zve že preko transformatorja tudi z elektriko, niti o mrežnem.

Vodilni delci so iz medu, izolirani delci pa iz ebonita. Armatura meri v premeru 4 mm in ima 380 zavojev. Zica, iz katere je navita, meri v premeru samo 5 stotink milimetra. Konstruktor je nazval svojo igračko motor z dvema mušjima silama.

Lion Feuchtwanger:

39

Žid Süs

Roman

Njegova staja ni bila velika, pač pa izbrana. Rad je mešetaril s konji in jih prodal visokim gospodom celo na Holandsko. Za svojo potrebo je imel arabskega belca, kobilo Assjadah, kar pomeni »hčerka vzhoda«. Prodal mu jo je bil Levantincev Daniele Foo. Izvirala je iz kalifornijskih taje. Te kobile ni imel poseben rad, toda stregel ji je dobro. Vedel je, kako knežje se drži na tej krasni, vročerkvni živali. Celo grobi Remchingen je moral Süsu priznati, da sedi na konju kakor vojščak.

Priti k Süsu je bilo težje nego priti do vojvode. Potrebno je bilo mnogo pisem, tekanja in prošnji, predno je bila komu dovoljena audienca, in čisto se je pripetilo, da čakajoči sploh ni bil sprejet. Bil je vojvodov bankir in imel je naslov tajnega finančnega svetnika. Nič več: njegovega podpisa ni bilo nikoli pod političnim aktom. Ustava je zapirala židom državne ura-

de in Süs je bil dovolj prebrisan, da se je zaenkrat zadovoljil z močjo brez naslova. Vedel je, da pravi vladar v vojvodini ni vojvoda, ki se je neprestano mudil v vojski, niti ministri, temveč samo on. Kmalu je nastala stranka, ki se je brez ovinkov postavila na njegovo stran in ga obdajala kakor dvor. Tübinski pravnik Johann Theodor von Schaffer, vladni svetnik, izborni poznavalec državnega prava, je bil med prvimi, ki so se izrekli zanj. Njemu so kmalu sledili svetniki Bühler in Mez, nadzornik sirotišnice Hallwachs, arhivar Nab ter svetniki Orantz, Thill in von Grünweiler. Domenni prezident von Lamprechte je poslal celo svoja dva sinova v službo finančnega svetnika, da bi se pri njem naučila olike in dvornih običajev. Hebrejska garda so nazivali ta dvor, in na račun židovih podreptikov so zbijali šale. Kmalu se je pa izkazalo, do so prijeli ti židovi podreptiki stvar pri pravem koncu. Čim dalje jasneje je postajalo, da je dom v Jezerski ulici prava prestolnica vojvodine.

Ženske, ki so hodile mimo palače v Jezerski ulici, so se radovedno in pozljivo ozirale skozi množčna vrata v predsobo, kjer je stal vratar kakor go-

ra v rdeči livreji, positi s srebrnimi gumbi. O Süsu so pripovedovali neverjetno burne in sladostrastne prigode, kako se valja in uživa v ženskem mesu, kako se vsesava ženskam v kri s čarovniškimi sredstvi, kako se zapisuje hudici. Vojvoda je bolj cenil okus svojega žida, nego okus drugih svojih zaupnikov in Süs je moral temu nenastopiti pod najrazličnejšimi prevezami neprestano pošiljati v posteljo vedno nove ženske. Kadar se je Remchingen rogala židovskim orgijam in ga zavistno črnili, čes, da on, Remchingen, ne razume, kako more poštna kristjanka zlezi k židu v posteljo, da si žid gotovo pomaga z brezbožno črno magijo, je odgovarjal vojvoda med glasnim smehom, da so prozna stegna in lep obraz najboljše magije. Naročil je tudi Süsu, naj mu izbere dekleta za balet in opero in čisto se je smejal, da je žid sladokusec in da mu pred nosom polize smetano. Skozi zrcalno spalnico pod kipečo Ledo na stropu se je pomikala dolga vrsta žensk, mladih in priletnih, plavalah in črnotask. Svabini in Francozinji hladnokrvnih in strastnih. Toda žid, ki se je sicer tako rad pobahal, je o tem dosledno molčal, nikomur se ni pobahal s svojimi uspehi, niti s težkimi, ki je bil na nje po-

nosen, niti z neštetimi zelo lahкими. Med mnogimi glasnimi bahavimi kavalirji je bil on edini, ki je molčal in niti veselo prigovarjanje Karla Aleksandra, niti prilinjeno vljudna Weissenseeva radovednost, niti grobo porogljivo Remchingenovo izzivanje ni moglo spraviti iz njegove izmika-joče ugaljenosti nobenega namigavanja. Če je pa navzlic temu krožilo na dvoru, po krčmah in med vojaki mnogo mastnih, neobičajnih, gotovo ne izmišljenih podrobnosti iz židove spalnice, podrobnosti, ki so jih spremljali ljudje z roganjem in zabeljenimi dvotipi, je bila to krivda tistih žensk, ki so bile ponosne na tega nevarnega, izrednega, žensko radovednost tako močno dražečega moža in ki so z razigranim hehetanjem ter solzami pošepetavale svoje vznemirljive tajne na uho prijateljici, od katere so si padale poprej pod prisego izjaviti, da bo molčala.

Ko je imel žid končno svojo palačo opremljeno, je prišla na njegovo spoštljivo in toplo povabilo vojvodinja z Remchingenom, da bi si ogledala njegov dom. Držala je zelo dražestno svojo drobno krasno glavico barve starega, plemenitega marmorja, ko je stopala skozi krasno opremljene dvorane.

S podolgovatimi žarečimi očmi je ogledovala kitajske vaze, smehljaje se je pred papigo Akibo, kričajo: »Mavie pour mon souverain«. Zamajala je z drobnimi, skrbno negovanimi prsti zvončke na miniaturnih pagodah, sprejela je od Süsa strupeni prestar čudne oblike in neznane vrednosti, stopala je drobnih, urnih korakov med rdečimi, globoko klanjajočimi se lakajji proti staji in pomolila pleminiti bel li kobili Assjadah košček sladkorja. Neskončna židova udanost ji je bila zelo prijetna.

Ko je pa že sedela v koči med radovednim, spoštljivo odkrivajočim se ljudstvom, je dejala s svojim počasnim dražem glasom čez ramo globoko priklonjenega tajnega svetnika: »Zelo le po ima žid, zelo lepo! Sobe, kjer ubijajo nedolžne krščanske otročičke, mi pa vendar ni pokazal! Zasmejala se je s svojim nežnim, razigranim smehom in velela kočijažu pognati konje.

Süs je pa stal odkrite glave pred domom, ne da bi se zmenil za rodovodna, škodoželjna zijala. Njegove nemirne, srepe oči so zrle nepremično za vojvodinjo kočijo, a krvavo rdeče ustnice v belem obrazu so bile lahko razmaknjene.